

NÁTTÚRUFRAEÐISTOFNUN NORÐURLANDS
(THE AKUREYRI MUSEUM OF NATURAL HISTORY)
P.O. BOX 580 - 602 AKUREYRI - ICELAND

GREINARGERÐ TIL VEGAGERÐAR RÍKISINS, AKUREYRI

EFNISNÁM VEGNA VEGAGERÐAR UM MÝVATNSÖRÆFI, (AUSTARASELSHEIÐI)

Halldór G. Pétursson
jarðfræðingur

Akureyri, Júní 1993

EFNISNÁM VEGNA VEGAGERÐAR UM MÝVATNSÖRÆFI, (AUSTARASELSHEIÐI).

EFRA BURÐARLAG: Mikið var leitað að henntugu efni í efra burðarlag á svæðinu. Slíkt efni er ekki að finna nema á Dalbjalli, norðan Námaskarðs. Þar eru leifar af mikilli framburðarsléttu, sem er sennilega framburður jökuláa í lón við jökuljaðar í ísaldarlokin. Til að komast í tiltölulega hrein og vinnanleg malar og gróf-sandslög verður að fara um 1.5 km í norður frá endurvarpsstöðinni á fjallinu, alveg norður undir nýlega landgræðslugirðingu. Þarna eru sennilega um 200.000 m³ af grófri möl og steinum og eitthvað álíka af grófum sandi.

Á móti námuvinnslu mælir að einungis jeppaslóðar eru um svæðið og um 2.5 km vegagerð yrði að koma til ef af námuvinnslu yrði. Námusvæðið blasir við frá Reykjahlíðarheiði og Hlíðarfjalli. Auk þess er land hér óskert og þykir mér ólíklegt að Náttúruverndarráð ljái máls á efnistöku.

Varðandi gæði efnisins er rétt að taka fram að svæðið er sundurskorið af misgengjum og sprungum og hefur jarðhiti (gufa?) valdið ummyndun og útfellingum við þær. Rétt er einnig að geta þess að linsur/eitlar af jökulruðningi/illa aðgreindu efni geta leynst inn á milli malar og sandlaganna, en erfitt er að finna þær fyrr en við námuvinnslu.

NEDRA BURÐARLAG: Námusvæði sem gefur af sér 55.000 - 60.000 m³ af fínkorna sandi er við landgræðslugirðingu austan við Sandfell (mynd 1). Þessi sandur er líklega foksandur að uppruna og hefur sest til á milli hraunjaðars og hlíðar. Hann er jafnkorna, þéttur (pakkaður) og í honum eru einstaka steinvölur. Þunnar moldarlinsur finnast einnig í honum, en þær ættu þó ekki að rýra gæði efnisins. Tvær holur voru grafnar í sandinn og í þeirri sem nær var hlíðinni var sandurinn 1.70 m á þykkt og undir var moldarjarðvegur. Hin holan, sem var á miðjum sandinum, varð 2.60 m á dýpt og þá var ekki komið niður úr sandinum. Henntugast virðist að vinna efnið í fleti og ýta því upp. Land er hér ógróið og er yfirborð sandsins þakið smásteinum.

FYLLIEFNI: Þrjú námusvæði fyrir fylliefni voru skoðuð, en öll eru þau í jökulruðning. Jökulruðningurinn er allstaðar fínkorna og innheldur tiltölulega lítið af vólum og steinum. Hann er harður, hálf-samlímdur og verður því harðari sem neðar dregur. Ruðningurinn verður vart unninn öðruvísi en að brjóta hann upp með stórri jarðýtu með ripper.

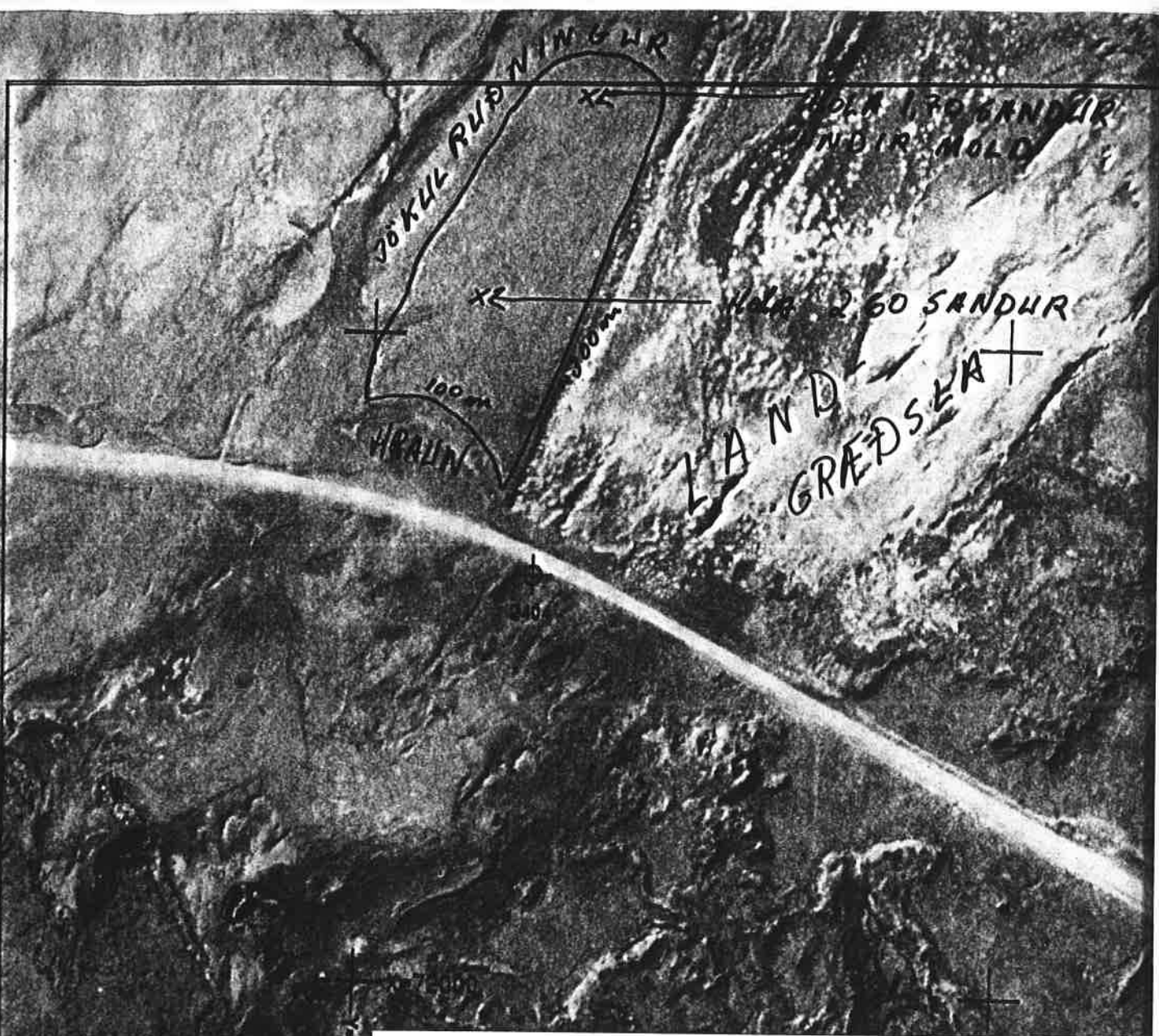
Fylliefnisnáma I (mynd 2) er staðsett við vesturenda veglínunnar. Þar koma þrjú efnistökusvæði til greina:

Svæði A) er út frá gamalli gryfju, en þar tel ég að hægt sé að ná um 50.000 m³ af jökulruðningi miðað við að gryfjudýpt sé um 3 m, en hugsanlegt er að komast dýpra. Fjarlægja

verður um 12.500 m³ af jarðvegi (1 m þykkur, velgróið land), ýta honum til hliðanna og nota til að loka námunni seinna. Svæði B) er milli lækjarfarvegs og veglínu og er lítið, um 7500 m³ af jökulruðningi, en 2500 m³ af jarðvegi (1 m þykkur, velgróið land) þarf að fjarlægja. Þykktin á jökulruðningnum í farveginum er 5-6 m og gefur það hugmynd um þykkt ruðnings á Austaraselsheiðarsvæðinu. Ef hér yrði unnin náma yrði hún að grynka í átt að veglínu. Svæði C) er norðan við fyrrnefndan lækjarfarveg og gæfi af sér a.m.k. 30.000 m³ af jökulruðningi (reiknað með 3 m djúpri námu) og fjarlægja þyrfti 10.000 m³ af jarðvegi (1 m þykkur, velgróið land).

Fylliefnisnáma II (mynd 3) er á svonefndri Vestaribrekku. Reiknað er með að fara inn í brekkuna sunnan við veglínu og þar sé hægt að vinna um 113.000 m³ af jökulruðningi, miðað við að gryfjudýpt sé um 3 m. Vitað er að jökulruðningurinn er mun þykkri (6-7 m) og því er vel hægt að fara dýpra. Rétt er að skilja við námustálið sem snýr að veglínu í fláa. Svæðið er aðeins mishæðótt. Kollar eru þaktir mosapembu (0.5 m jarðvegur) en á milli er lyng og víðir (a.m.k. 1 m jarðvegur). Fjarlægja verður um 38.000 m³ af jarðvegi. Eitt-hvað af honum má setja niður í brekkurótina, annað verður að geyma á gryfjubörmum og nota þegar gengið er frá námu.

Fylliefnisnáma III (mynd 4) er við Austaribrekku. Þar koma tvö efnistökusvæði til greina. Annað (svæði A) vegna þeirrar veglínu sem byggð verður í ár. Hitt (svæði B) má svo nota þegar vegurinn verður byggður upp til austurs. Svæði A er út frá gamalli námu, en veglína kemur til með að skera hana. Þarna má fá a.m.k. 120.000 m³ af jökulruðningi, miðað við að gryfjudýpt sé 3 m. Jökulruðningurinn er mun þykkari (6-8 m), en það sést í misgengisbrún rétt vestan við gryfjuna. Land er hér þakið mosapembu og jarðvegsþykkt ca. 0.6 m. Fjarlægja verður 24.000 m³ jarðvegi, ýta upp á gryfjubrúnir og nota þegar gengið verður frá námunni. Svæði B er svo hugsanlegt framtíðarnámusvæði, en þar má vinna a.m.k. 240.000 m³ af jökulruðningi, ef gryfjudýpt er um 3 m. Svæðið er ógrónir melar, en efstu 0.2-0.5 m eru blandaðir mold og verður því að fjarlægja ca. 25.000 m³ af svæðinu.

MYND 1.
NÁMUSVÆÐI
~~AND~~
AUSTAN VIÐ
SANDFELL

SANDUR-NEDRA-
BURÐARLAG
55.000 - 60.000 m³

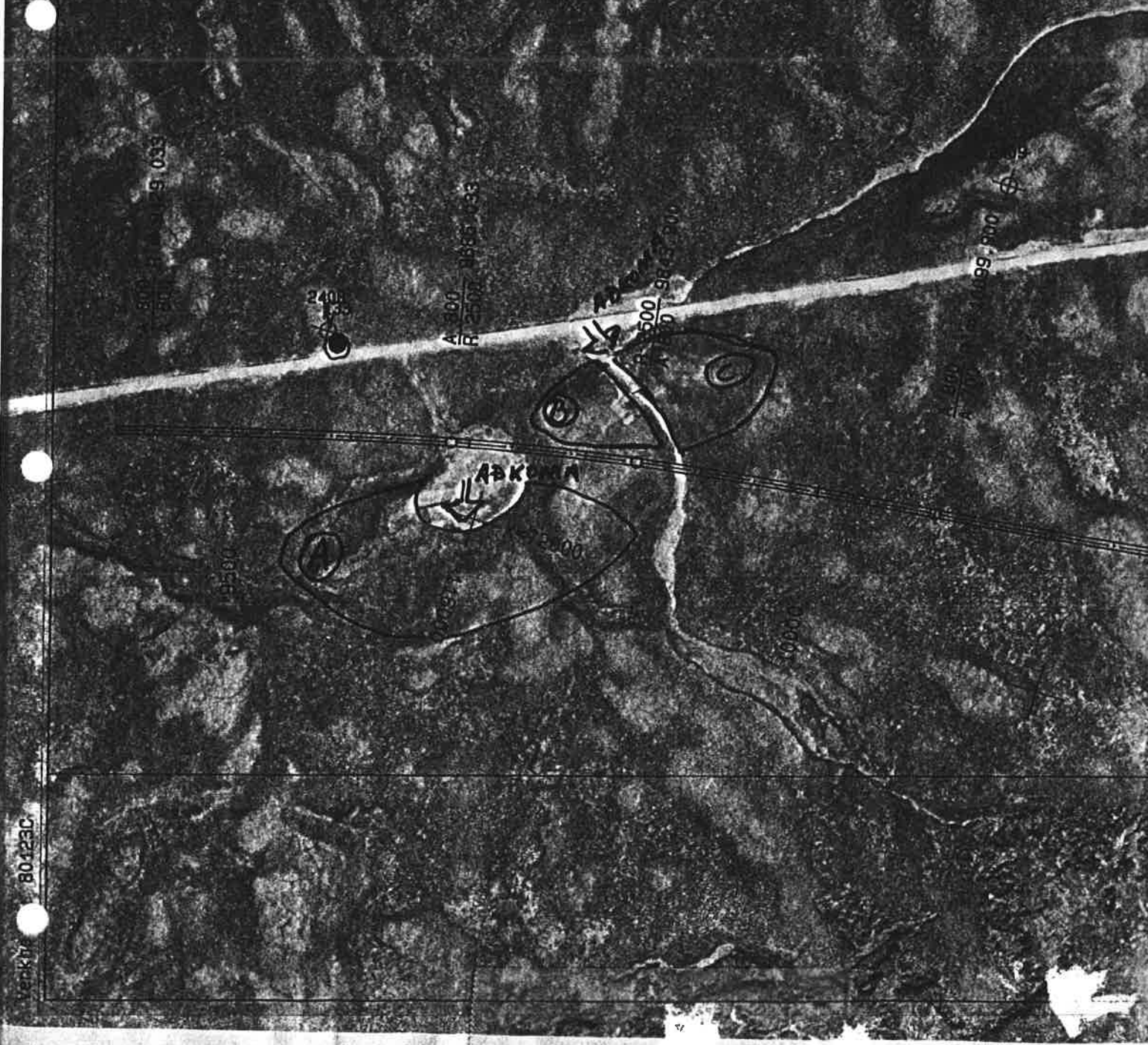
MYND-2 FYLLIÆFNISNÁMA I.

MÖGULEIKI:

① AMK 50.000 m³ JÖKULRUDNINGUR^N
12.500 m³ JARÐVĒGUR

② AMK 7500 m³ JÖKULRUDNINGUR
2500 m³ JARÐVĒGUR

③ AMK 30.000 m³ JÖKULRUDNINGUR
10.000 m³ JARÐVĒGUR

80423C

MYND-3 FYLLIÆFNISNÁMA II.

AMK - 113.000 m³ JÖKULLRÚÐNINGUR
38.000 m³ JARÐVÆGUR

MYND 4. FYLLIÐFNISNÁMA III

MÖGULEIKI (A) AMK 120.000 m³
 JÖKULLAÐNINGUR
 24.000 m³ JARÐVEGUR

MÖGULEIKI (B) AMK 240.000 m³
 JÖKULLAÐNINGUR
 ~ 25.000 m³
 JARÐVEGUR/AREYFI.